

активи виробничого підприємства характеризують групу мобільних активів із періодом використання до одного року, що безпосередньо обслуговують його операційну діяльність і внаслідок високого рівня їхньої ліквідності мають забезпечувати його платоспроможність за поточними фінансовими зобов'язаннями».

Галат О. М., ст. гр. ФСГм-11
Налукова Н. І., к.е.н., доцент

СУТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ КОНТРОЛІНГУ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасній економіці швидко змінюються чинники як зовнішнього, так і внутрішнього середовища сучасного підприємства, що істотно підвищує вимоги до оперативності отримання інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень. На підприємствах дану проблему можна вирішити у межах функціонування системи контролінгу, яка забезпечує управління господарюючого суб'єкта необхідною інформацією, у першу чергу фінансовою.

Завдання постійного забезпечення фінансового управління інформацією може вирішувати система фінансового контролінгу, що підкреслює роль контролінгу в діяльності сучасного підприємства.

Відзначимо, що в останні роки посилюється увага вчених до питань побудови системи контролінгу для реалізації ефективного менеджменту підприємства. Проблема фінансового контролінгу в останні роки висвітлювалася в роботах багатьох іноземних вчених: Е. Майєра, Д. Хана, Р. Манна [4], А. Дайле, К. Друрі, а також вітчизняних – І. А. Бланка, М. Д. Білик, М. І. Крупки, О. О. Терещенка [5], М. С. Пушкара, В. М. Федосова.

Актуальність побудови системи фінансового контролінгу на сучасному підприємстві також обумовлена необхідністю вирішення проблеми низької платіжної дисципліни, недостатнього контролю дебіторської заборгованості, недосконалої системи внутрішньої фінансової звітності, застосування неефективних методик управління витратами, невірного визначення прибутковості філій і видів бізнесу та сплати необґрунтовано великих податків у бюджет. Фінансовий контролінг є ефективним інструментом вирішення перерахованих вище проблем.

Необхідність формування ефективного механізму фінансового контролінгу з метою забезпечення фінансової стабільності та зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств визначає актуальність теми дослідження.

Не зважаючи на значну кількість наукових праць з теми дослідження, відзначимо значну неузгодженість думок щодо визначення сутності та місця фінансового контролінгу в діяльності підприємства, також недостатньо охарактеризований зв'язок фінансового контролінгу зі здійсненням фінансової діяльності підприємства.

Контролінг, будучи комплексною системою стратегічного і оперативного управління, забезпечує інформаційну підтримку прийняття рішень з усіх аспектів виробничо-комерційної діяльності підприємства.

Дослідження трактування поняття «контролінг» є предметом наукових дискусій в умовах сучасності. У теорії й практиці управління фінансово-господарською діяльністю підприємств все більшого вживання набуває поняття «контролінг».

Отже, окресливши суть, роль і необхідність запровадження фінансового контролінгу на підприємствах України, слід проаналізувати основні концептуальні підходи до визначення даного поняття, оцінити позиції українських і зарубіжних учених при його трактуванні, а також провести дослідження функцій контролінгу, які можуть реалізовуватися саме на підприємствах України.

Контролінг як нове явище в теорії і практиці сучасного управління виникло на стику економічного аналізу, планування, управлінського обліку, контролю та менеджменту. Наукові дослідження теорії і практики управління корпоративними фінансами в Україні показують, що багато суб'єктів господарювання стикаються зі значними проблемами при спробі використати прогресивні методи та прийоми фінансового менеджменту, або і взагалі їх не впроваджують. Серед численних причин такої ситуації можна виокремити недостатнє теоретичне забезпечення управління корпоративними фінансами. На наш погляд, це можна пояснити хибними акцентами у розвитку фінансової науки. У цьому контексті автор повністю поділяє думку Федосова В. М.: «Доки ми сперечалися, що належить до фінансів, а що ні, які функції вони виконують, що входить до складу фінансової системи і які характерні ознаки фінансових відносин, фінансова наука Заходу розробила передові технології управління фінансовими потоками та високоефективні методи фінансової діяльності. Фінансовий менеджмент і в теорії, і на практиці досяг відчутних висот» [6, с. 19].

У переважній більшості наукових розробок, присвячених проблематиці управління фінансами в Україні, дослідження зводяться до аналізу їх авторами різних точок зору до трактування тієї чи іншої категорії, функцій, об'єктів, структури та обґрунтування на цій основі власної дефініції. Такого роду дослідження є надто поверхневими і, як наслідок, мають формальний характер і низький рівень практичного значення. Досить виразною у цьому контексті є

теза Крупки М. І., який стверджує, що прогрес економічної науки й економічного життя передових країн ніби оминав Україну [3, с. 17].

Для застосування передових методів управління фінансами необхідно створити ефективну систему інформаційного забезпечення. На вирішення цього завдання у значній мірі і сконцентровані зусилля служби контролінгу. В останні роки в практиці управління корпоративними фінансами вітчизняних підприємств все більшого попиту набувають фахівці саме з питань фінансового контролінгу. Дослідження відповідної літератури показує, що серед представників різних наукових шкіл існують суттєві розбіжності щодо трактування цілей, сутності та функцій контролінгу.

Аналізуючи сучасні тенденції у сфері інформаційного забезпечення фінансових рішень, слід звернути увагу на положення Міжнародних стандартів складання фінансової звітності (IFRS). Згідно з IFRS, фінансова звітність підприємства має містити інформацію, яка є необхідною для оцінки інвесторами доцільності інвестування коштів з точки зору оптимізації співвідношення ризику та доходності. Водночас, складання звітності за IFRS передбачає використання інформації управлінського обліку, зокрема, планові розрахунки, показники управлінської звітності тощо. У міжнародній практиці такий прийом визначається як управлінський підхід до складання звітності (management approach). Управлінський підхід полягає у тому, що внутрішня інформація, яка забезпечується та використовується контролінгом, може бути використана також для цілей складання зовнішньої звітності. Іншими словами, інформація, яка готується контролінгом для керівництва підприємства, є релевантною і для інвесторів.

Таким чином, міжнародні стандарти складання фінансової звітності передбачають певну гармонізацію бухгалтерського та управлінського обліку. У перспективі в процеси гармонізації мають бути запроваджені системи стратегічного планування та бюджетування, управлінські звіти та рапорти, інструменти управління витратами.

Деякі з вітчизняних вчених-економістів фактично ототожнюють контролінг з бюджетним контролем. Так, наприклад, І. А. Бланк стверджує, що фінансовий контролінг – це контролююча система, що забезпечує концентрацію контрольних процедур на найбільш пріоритетних напрямках фінансової діяльності підприємства [1, с. 84]. Білик М. Д. інтерпретує контролінг ще вужче, фактично ототожнюючи його з бюджетним контролем [2, с. 81]. Дана концепція є характерною для Китаю. Увага контролера концентрується на обробці оперативних фінансових показників, натомість стратегічний контролінг не знайшов достатнього розвитку в цій країні, яка переходить від планової економіки до ринкової, і внутрішнє господарство якої контролюється державними підприємствами та державними акціонерними товариствами.

Отже, контролінг включає більш ширший діапазон функцій та завдань, ніж внутрішній та бюджетний контроль. Фінансовий контролінг не слід прирівнювати до фінансового контролю, оскільки окрім контролю він спрямований на інформаційно-аналітичне, методичне та консультативне забезпечення управлінських рішень.

Узагальнення літературних джерел з проблеми організації контролінгу на підприємстві призводить до висновку, що контролінг повинен органічно входити в загальну систему управління підприємством і бути однією з основних функціональних систем, які забезпечують реалізацію і стратегічних, і тактичних рішень.

Література

1. Бланк И. А. Управление финансовой стабилизацией предприятия / И. А. Бланк. – К.: Эльга: Ника-Центр, 2007. – 484 с.
2. Білик М. Д. Методи фінансового планування і прогнозування в управлінні фінансами підприємства / М. Д. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 9. – С. 79–84.
3. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України: монографія / М. І. Крупка. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2001.
4. Манн Р. Контроллинг для начинающих. Система управления прибылью / Р. Манн, Э. Майер; пер. с нем.; под ред. и с предисл. В. Б. Ивашкевича. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 304 с.
5. Терещенко О. О. Фінансовий контролінг / О. О. Терещенко, Н. Д. Бабяк. – К.: КНЕУ, 2013. – 407 с.
6. Федосов В. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: монографія / В. Федосов, В. Опарін, С. Львовчкін. – К.: КНЕУ, 2002.

Гбур Н. В., ст. гр. ФСГзм-11
Фаріон Я. М., к.е.н., доцент

ФОРМУВАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Необхідною умовою ефективного функціонування для будь-якого підприємства є наявність оборотного капіталу. Це пов'язано з тим, що від розміру оборотного капіталу підприємства залежить його фінансовий стан, а саме рентабельність, платоспроможність і ліквідність.

Оборотний капітал підприємства – це сукупність матеріальних та грошових цінностей (економічних ресурсів), які знаходяться в постійному кругообігу, змінюючи свою матеріальну форму протягом одного операційного циклу, і в повному обсязі переносять свою вартість на товари, що реалізуються підприємством [1, с. 210].